

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzük 'ün 96'ncı ve 99'uncu Maddeleri gereğince yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

İzmir Seferihisar ve Menderes İlçesi, Orhanlı Mahallesi Mevkiinde, Karen Kahramanmaraş Elektrik Üretim A.Ş. tarafından yapılması planlanan Karen JES ve Yardımcı Kaynak (GES+RES) tesisleri projesi ile ilgili Çevresel Etki Değerlendirme sürecinin başladığı ve halkı proje hakkında bilgilendirmek, görüş ve önerilerini almak amacıyla ÇED Yönetmeliğinin 9. maddesi gereğince 27/07/2021 tarihinde Halkın Katılım Toplantısı düzenleneceği İzmir Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından 12 Temmuz 2021 tarihinde duyurulmuştur. Projenin ÇED süreci devam ederken, izinsiz bir şekilde proje alanında her biri 200-300 senelik olduğu iddia edilen onlarca zeytin ağacı kesilmiştir. Yüzlerce yıllık zeytin ağaçlarının kesilmesine demokratik kitle örgütleri ve yöre halkı tepki göstermiştir. Zeytinlik alanların enerji, maden, otoyol, köprü, konut projeleri için imara açılması ve bu projeler için zeytin ağaçlarının kesilmesi bir kez daha gündeme gelmiştir.

Türkiye'de zeytin en fazla Ege Bölgesinde yetiştirilmektedir. Projenin yapılacağı Seferihisar ilçesinde halkın büyük kesimi zeytincilik ile geçimini sağlamaktadır. Büyük Menderes Havza İnisiyatifi ve Ziraat Mühendisleri Odası'nın 2019 yılında düzenlediği "JES'in Tarıma, Sağlığa ve Çevreye Etkileri" konulu panelde, jeotermalden çıkan zehirli akışkanların toprağı zehirlediği, kuyular açılırken 110 desibel üzerinde çıkan sesin kulak ve sinir hastalıklarına yol açtığı, boruların görüntü kirliliği oluşturduğu, JES'in havaya saldığı buharın yoğun CO2, metan gazı, bor, arsenik ve en tehlikeli sınıfta yer alan hidrojen sülfür gazı içerdiği bunların da insan sağlığına, canlıların yaşamına, bitkilere zarar verdiği, başta zeytin olmak üzere tarımsal üretimde verim kaybına ve çeşitliliğinin azalmasına neden olduğu ortaya konmuştur. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü, İzmir ve Manisa Valiliklerine 14 Ağustos 2017 tarihinde gönderdiği yazıda, Gediz Havzası yeraltı sularında yapılan çalışmalarda jeotermal faaliyetlerin yoğun olarak gerçekleştirildiği alanlarda arsenik başta olmak üzere metal ve yarı metal oranlarının içme/kullanma sularında limitlerin çok

üstünde olduğu belirterek, havzadaki yeraltı suyu kütlelerinde jeotermal ve madencilik faaliyetlerine yeni izin ve ruhsatların verilmemesi gerektiğini belirtmiştir. Zeytin, kurak koşullara dayanıklı bir ürün olmasına karşın, küresel iklim krizi sürecinde yağış ve sıcaklık değişikliklerinden en fazla etkilenen tarım ürünleri arasında yer almaktadır. Geçen yıla göre yağlık zeytin üretiminde yüzde 40'lık bir düşüş yaşanmıştır. Ege Bölgesi'nde zeytinlik alanlarda ve zeytinlik alanlara yakın yerlerde kurulan JES'ler in zararları nedeniyle ağaçlar kurumakta, zeytinde üretim kaybı yaşanmakta ve zeytinin kalitesi giderek azalmaktadır.

Şirketin hukuksuza yaptığı zeytin ağaçlarının kesimi, 3573 Sayılı Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkındaki Kanun'un 28.2.1995 tarih ve 4086 Sayılı Kanun'la değişik 17 inci maddesi hükmüne istinaden hazırlanan Zeytinciliğin Islahı Yabanilerinin Aşılattırılmasına Dair Yönetmelik'e göre aykırılık teşkil etmektedir. Ayrıca, yönetmeliğe göre zeytinlik alanlarda jeotermal yatırımların olurunun idarenin yetkisine vermesi de anlaşılamamaktadır. Enerji şirketleri, Seferihisar'da yasalara uymadıkları gibi, proje alanındaki zeytin ağaçlarını sökerek, alanın zeytinlik vasfının yok edilmesine çalışmaktadırlar.

Bu bağlamda;

- 1- Yasal olarak proje başlamadan Seferihisar Orhanlı Mahallesi mevkiinde asırlık zeytin ağaçlarını kesen şirkete Zeytinciliğin Islahı ve Yabanilerinin Aşılattırılması Kanunu'na muhalefetten hangi yaptırımlar uygulanacaktır? Bu yaptırımlar katledilen onlarca zeytin ağacını telafi edecek midir?
- 2- Şirketin izin almadan, hukuksuz bir şekilde zeytin ağaçlarını kesmesi ilgili kurum ve kuruluşların denetim eksikliğinden ya da bu tür kesimlere göz yummasından mı kaynaklanmaktadır?
- 3- Ege bölgesinde bulunan Jeotermal enerji santrallerinin çoğu zeytinlik alanlarda ya da yakınlarında kurulmuştur. Bakanlık olarak JES'lerin tarımsal üretime verdiği zararlar konusunda incelemeleriniz olmuş mudur? Tarımsal üretimde zararların engellenmesi için projeleriniz var mıdır? Bunları kamuoyu ile paylaşacak mısınız?
- 4- Son 5 yılda Seferihisarda ve Türkiye genelinde, il müdürlüklerinden izin alınarak kaç zeytin ağacı kesilmiştir? Kaç zeytin ağacı izin alınmadan kesilmiştir? İzinsiz kesim yapanlar hakkında Bakanlığınızın yaptırımı olmuş mudur?
- 5- Zeytinciliğin geliştirilmesi ve desteklenmesi açısından, zeytin ağaçlarının kesilmesini kesin olarak yasaklamak için bir çalışmanız olacak mıdır?

48372

6- Mevcut yasalar zeytin ağaçlarının kesimini engellemediğine göre, yasaların caydırıcı olması için, mevcut cezaları arttırmayı yönelik düzenlemeler yapacak mısınız?

7- Ege Bölgesinde, JES'ler nedeniyle üretim yapamayan ve yaşam alanlarını terk etmek zorunda kalan yöre halkının mağduriyetini gidermeye yönelik Bakanlığınızın bir çalışması var mıdır? Bakanlığınızın son beş yılda JES'lerin neden olduğu mağduriyetleri gidermek için yöre halkına ne tür desteği olmuştur?

8- Bölgede faaliyet yürüten şirketler, son beş yılda Ege bölgesinde illere göre kaç zeytin ağacı dikmiştir?